

POLONIKO-PLANSZÓWKA – WYJAŚNIENIE TEMATU

Organizowany przez Instytut POLONIKA konkurs dotyczy stworzenia gry, która będzie opowiadała o polskim dziedzictwie kulturowym za granicą. Na początek rozszyfrujmy to skomplikowane stwierdzenie i zacznijmy od prostych pytań.

Czym jest ogólnie dziedzictwo kulturowe?

Zasób dzieł nieruchomych i ruchomych wraz ze związanymi z nimi wartościami duchowymi, zjawiskami historycznymi i obyczajowymi mającymi znaczenie dla tożsamości i ciągłości rozwoju politycznego, społecznego i kulturalnego narodu, dowodzenia prawd i upamiętnienia wydarzeń historycznych, kultywowania poczucia piękna i narodowej wspólnoty.

Jan Pruszyński, *Dziedzictwo kultury Polski, jego straty i ochrona prawna*, t. I-II, Kraków 2001

To dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń, który przez następne pokolenia został uznany za wartościowy i dzięki temu dotrwał do chwili obecnej. Dziedzictwo kulturowe oznacza zarówno materialną (przedmioty), jak i niematerialną (rytuały, zwyczaje) wartość określającą naszą kulturę.

Czym jest polskie dziedzictwo kulturowe za granicą?

To cały polski dorobek materialny i duchowy, który znajduje się poza współczesnymi granicami naszego kraju. Dzisiaj praktycznie na każdym kontynencie można odnaleźć wiele polskich śladów, czyli polonika. Mało kto wie, że np. rzeźba Jezusa w Rio de Janeiro została zaprojektowana przez Paula Landowskiego – rzeźbiarza polskiego pochodzenia. Takich przykładów jest naprawdę wiele.

Czym są poloniki?

Poloniki to obiekty pochodzenia polskiego lub tematycznie związane z Polską, znajdujące się w kraju lub za granicą. Zalicza się do nich:

- ✓ dokumenty piśmiennicze (np. druk, rękopis). Podajemy przykłady: [Metryki nacji polskiej](#); [Książki o historii Wileńszczyzny autorstwa Ottona Hedemanna](#)
- ✓ zabytki ruchome (np. dzieło sztuk plastycznych rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, pamiątka narodowa lub historyczna, nagrobek). Podajemy przykłady: [Puchar Adama Mickiewicza w Montesor](#), [Obraz „Rycerz wśród kwiatów”](#), [Obraz autorstwa Jana Henryka Rosena „Hołd Pasterzy Betlejemskich”](#)

- ✓ zabytki nieruchome (np. cmentarz, kościół, pałac, park) – Podajemy przykłady: [Kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Winnikach](#); [Twierdza w Kamieńcu Podolskim](#), [cmentarz Łyczakowski we Lwowie](#), [cmentarz Na Rossie w Wilnie](#).

Jakie poloniki powinny być tematem gry?

W Instytucie POLONIKA zajmujemy się tymi polonikami, które powstały do 1945 r. i znajdują się na ziemiach wschodnich dawnej Rzeczypospolitej (obecnie w granicach Białorusi, Litwy, Łotwy, Ukrainy, Słowacji i Mołdawii), jak i w innych krajach, do których dotarli bądź wyemigrowali Polacy (np. Francja, Stany Zjednoczone Ameryki czy Brazylia). Najczęściej badamy i chronimy:

- ✓ dzieła architektury i budownictwa
- ✓ cmentarze
- ✓ miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji
- ✓ dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej
- ✓ pamiątki historyczne
- ✓ elementy wyposażenia wnętrz
- ✓ detale i dekoracje architektoniczne
- ✓ nagrobki i inne elementy małej architektury, jak kaplice czy krzyże przydrożne.

Wiele przykładów i opisów takich obiektów znajduje się na naszej stronie internetowej w [zakładce prezentującej polonik tygodnia](#) czy w zakładkach programów strategicznych: [Program BADANIA](#), [Program Ochrona](#), [Program Popularyzacja](#).